

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2020-627
Den 7. januar 2020

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 20. januar 2020

SAMLENOTAT

1. Sahel	2
2. Klimadiplomati	5

1. Sahel

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 20. januar 2020 ventes en statusdrøftelse af udviklingen i Sahel. Hovedfokus for drøftelsen ventes at være på muligheder for øget EU-støtte til regionen i lyset af den stigende ustabilitet i især Mali, Burkina Faso og Niger.

2. Baggrund

Situationen i Sahellandene (Mali, Niger, Tchad, Burkina Faso og Mauretanien) er præget af ustabilitet og skrøbelighed. Det skyldes især en forværret sikkerhedssituation i Mali, Burkina Faso og Niger med en stigning i antallet af terrorhandlinger samt øget konflikt mellem forskellige befolkningsgrupper og heraf følgende akutte humanitære udfordringer. Sahellandene er blandt verdens fattigste med massiv ungdomsarbejdsløshed, svage statslige institutioner og stadig vanskeligere klimatiske forhold. Med verdens højeste gennemsnitlige fødselsrate på 5,2 børn per kvinde fordobles Sahellandenes befolkning hvert 20. år. Regionen har desuden store udfordringer med organiseret kriminalitet og smugling af narkotika, våben og mennesker. Sahellandene, især Niger og Mali, er centrale transitlande for irregulær migration fra Vestafrika mod Europa.

Danmark har et tæt bilateralt forhold til Mali, Burkina Faso og Niger og et bredspektret udviklings-, sikkerheds- og humanitært engagement. Det omfatter langsigtet udviklingsbistand, humanitære indsatser, stabiliseringsindsatser og løbende bidrag til EU's civile missioner, FN's mission i Mali MINUSMA og den fransklede militære operation i Sahel Barkhane.

På trods af et omfattende internationalt engagement er udfordringerne fortsat store og komplekse og kræver yderligere koordination, effektivitet og fokus på resultater såvel som politisk opmærksomhed og engagement hos Sahellandenes egne regeringer, EU og det internationale samfund.

EU's indsatser i Sahelregionen gennemføres inden for rammerne af EU's Sahelstrategi fra 2011 og den Regionale Handlingsplan fra 2015. Man betoner en integreret og samtænkt tilgang, der anvender hele spektret af instrumenter inden for diplomati, langsigtet udviklingssamarbejde, støtte til menneskerettigheder, humanitær bistand og stabiliseringsindsatser, herunder EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. Det overvejes aktuelt, hvordan EU kan tilpasse sin indsats i lyset af den forværende sikkerhedssituation. I den forbindelse forventes det, at EU's Sahelstrategi fra 2011 vil blive opdateret.

De fem Sahellande Burkina Faso, Mali, Mauretanien, Niger og Tchad dannede i 2014 sammenslutningen G5 Sahel med henblik på at tage øget ejerskab og ansvar for udvikling og sikkerhed i regionen. I 2017 dannedes Sahelalliancen, hvor også Danmark deltager, som har til formål at sikre en bedre koordination af udviklingsindsatserne i Sahel. I forbindelse med G7-topmødet i juli 2019 tog Frankrig og Tyskland sammen med EU initiativ til Partnerskab for Sikkerhed og Stabilitet i Sahel (P3S), som sigter mod at mobilisere ressourcer og koordinere støtten til de nationale, regionale og internationale sikkerhedsstyrker i Sahel. P3S forventes

officielt lanceret i margen af DER i marts 2020. Det er håbet, disse initiativer kan være en del af svaret på udfordringerne.

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 13.-14. maj 2019 bekræftede Rådet EU's støtte til Sahellandene ift. at håndtere de mange udfordringer, regionen står overfor. Det blev samtidig understreget, at ansvaret først og fremmest er Sahellandenes eget. Rådet bekræftede desuden sin støtte til G5 Sahel og opfordrede bl.a. til, at G5 Sahels sikkerheds- og udviklingsmæssige indsats intensiveredes.

3. Formål og indhold

Rådets drøftelse af Sahel finder sted på baggrund af den øgede ustabilitet og forværrede sikkerhedssituation i Sahel og regionens klare betydning for europæisk sikkerhed. Det forventes, at fokus for drøftelsen vil være på øget EU-støtte til regionen og forbedret koordination og effektivitet af især EU's og EU-medlemsstaternes indsatser, samt styrket lederskab og ejerskab fra Sahellandene.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes bred opbakning til behovet for at adressere den sikkerheds og udviklingspolitiske situation i Sahel samt koordinere og styrke engagementet fra EU og medlemsstaterne på dette område.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen arbejder aktivt for et fredeligt og stabilt Sahel, der er i stand til at varetage egen udvikling og sikkerhed. I lyset af den forværrede sikkerhedssituation og regionens store betydning for europæisk sikkerhed, hilser regeringen EU's øgede fokus på Sahel velkommen. Regeringen finder det vigtigt at drøfte, hvordan EU's indsats kan styrkes og hvordan EU kan tilskynde til øget lokalt ejerskab. Regeringen finder, at klimaforandringer, fordrivelse og migration bør stå centralt i EU's engagement i Sahel. Desuden er det vigtigt, at EU's udenrigs-, udviklings-, sikkerheds- og humanitære instrumenter samtænkes yderligere, hvilket understreger behovet for en ny og opdateret EU Sahelstrategi.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Den politiske og sikkerhedsmæssige situation i Sahel har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 10. maj 2019 til orientering.

2. Klimadiplomati

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 20. januar 2020 ventes drøftelse af EU's fælles klimadiplomati samt vedtagelse af korte rådskonklusioner herom. Dette kommer i kølvandet på decembers DER-beslutning (med polsk forbehold) om klimaneutralitet i 2050, samt Kommissionens fremlæggelse af den Europæiske Grønne Pagt, der lægger op til et styrket europæisk grønt diplomati.

2. Baggrund

EU's klimadiplomati er et tilbagevendende emne på rådsmødet (udenrigsanliggender), hvor der også de forgangne år er vedtaget rådskonklusioner med fokus på EU's fælles indsats for at løfte globale reduktionsmål, både med fokus frem mod vigtige topmøder, men også ift. specifikke tematikker med særlig udenrigspolitisk betydning, herunder klima og sikkerhed. Der blev senest vedtaget rådskonklusioner om klimadiplomati ved rådsmødet for udenrigsanliggender den 18. februar 2019.

Nærværende drøftelse vil følge i kølvandet på en for klimadagsordenen begivenhedsrig december måned. Ved DER-drøftelsen om klima i december blev man (med polsk forbehold) enige om et fælles mål om klimaneutralitet i 2050. Samme uge fremlagde Kommissionen sin meddelelse om den Europæiske Grønne Pagt (European Green Deal), hvor der er et væsentligt fokus på EU's rolle som global leder på den grønne dagsorden. Herunder annonceredes udviklingen af et stærkere europæisk grønt diplomati – både ved at EU skal gå foran som et troværdigt eksempel med ambitiøse målsætninger og tiltag i EU, men også ved anvendelse af handelspolitikken, udviklingspolitikken og andre eksterne redskaber. Endeligt bød december på afholdelsen af COP25 i Madrid, der af mange blev set som en understregning af behovet for en stærk diplomatisk offensiv frem mod COP26 i 2020, hvor alle parter til Paris-aftalen enten skal genbekræfte eller opdatere deres reduktionsmål for 2030. Dette gælder også for EU's eget fælles 2030-mål, hvor spørgsmålet om en opdatering og mulig opjustering fra nuværende mindst 40 pct. ift. 1990 vil være genstand for drøftelse det kommende år. Kommissionen ventes i sommeren 2020 at fremlægge en konkret plan for at hæve målet til mellem 50 pct. og 55 pct. sammenlignet med 1990-niveauet. Danmark og en række ligesindede arbejder for et mål på mindst 55 pct. og for, at denne beslutning træffes tidligst muligt i 2020, således at dette opjusterede mål kan bruges til at presse andre store udledere til at øge deres ambitioner forud for COP26.

EU's fælles udenrigstjeneste har i dag et mindre kontor dedikeret grønt diplomati, der eksempelvis koordinerer halvårlige klimadiplomati-uger, fælles demarcher mv. med EU-repræsentationer verden over. Derudover gøres en løbende indsats for at sikre klima som en fast del af dialogen med tredjelande, herunder ved større topmøder med andre regionale organisationer, eksempelvis Den Afrikanske Union.

3. Formål og indhold

Formålet med FAC-drøftelsen er på denne baggrund at sætte en retning for EU's lederskab på klimadagsordenen i 2020, der særligt grundet COP26 ventes at blive et afgørende år for global klimahandling. Drøftelsen vil give lejlighed til at kaste et strategisk blik på EU's eksterne aktiviteter og drøfte tilgangen til de partnere, som står for de største udledninger. Der ventes desuden vedtaget korte rådskonklusioner, der skal reflektere ønsket om et styrket fælleseuropæisk klimadiplomati.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ventes generelt bred opbakning til styrket fælleseuropæisk indsats inden for klimadiplomati. Der kan dog ift. koblingen til EU's egne klimamål og vigtigheden i at lede gennem det gode eksempel ventes en spredning i medlemsstaternes holdninger.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter stærke og ambitiøse rådskonklusioner om EU's klimadiplomati. Danmark arbejder til stadighed for at sikre et højt fælleseuropæisk ambitionsniveau på klimadagsordenen. Med Kommissionens Grønne Pagt er der sendt et stærkt signal til resten af verden om, at Europa er klar til at tage globalt lederskab. Det er vigtigt, at EU bruger sin grønne førerposition til at lægge pres på og hjælpe andre – såvel store udledere som udviklingslande – til at sætte og realisere tilsvarende høje klimamål. Her står en styrkelse af EU's klimadiplomati centralt. Regeringen støtter derfor en koordineret og strategisk tilgang til EU's klimadiplomati, hvor alle EU's relevante instrumenter bringes i spil og anledninger udnyttes for at øge de globale klimaambitioner. Det er vigtigt, at der træffes beslutning om strategien i god tid før COP26, dvs. senest medio 2020. Fra danske side opfordres Kommissionen endvidere til snarest muligt at fremlægge forslag til en opjustering af EU's 2030 klimamål til mindst 55 pct. for at muliggøre en beslutning om (og indmelding til UNFCCC om) et højere mål i god tid inden COP26.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.